

Εις Επίσκοπον χειροτονία Ανδρούσης Αναστασίου (Γιαννουλάτου) 19 Νοεμβρίου 1972

Προσφώνηση μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερωνύμου Α΄

Αναστάσιε,

Είναι πολύ σπάνιον, χαρά έπι χειροτονία ενός κληρικού να είναι τόσο γενική και να προέρχεται εξ όλων των πλευρών τού χριστεπώνυμου πληρώματος. Διότι η διακονία σου μέχρι της στιγμής αυτής, χάριτι θεία, υπήρξεν όχι μόνον ανεπίληπτος, άλλα και ευλογημένη. Οπουδήποτε και αν διήλθες εν τω χώρω τού αμπελώνος τού Κυρίου, η χάρις τού Θεού σε επισκίαζε και η ευλογία Του κατηύθυνε τα διαβήματά σου και επολλαπλασίαζε τούς καρπούς των πόνων σου. Διά τούτο πανταχόθεν, και εκ των νέων, άλλα και εκ των πρεσβυτέρων και μεταξύ του κλήρου, άλλα και μεταξύ τού λαού και μεταξύ των εγγύς και μεταξύ των μακράν, το όνομά σου και η διακονία σου είναι τετιμημένα.

Και το όνομά σου καλύπτει όχι μόνον την πατρίδα μας, άλλ' εξέρχεται και μακράν των ορίων αυτής, εις τας χώρας της ηπείρου μας, άλλα και εις άλλας ηπείρους, εγγύτερον η μακρότερον ευρισκομένας.

Διο η χαρά, την οποίαν όλος ο πνευματικός κόσμος, και ο επίγειος, και ασφαλώς και ο ουράνιος, αισθάνεται, κατά την στιγμήν αυτήν, δύναμαι να είπω, είναι προφανής.

Εντεύθεν και ο Κύριος σε δέχεται με εκείνον τον ωραίον ασπασμόν: «Είσελθε εις την χαράν τού Κυρίου σου». Εισέρχεσαι πλέον εις τας ανωτάτας βαθμίδας του ιερού θυσιαστηρίου. Διά να οικονομής την χάριν τού Θεού και ως επίσκοπος.

Και ο Κύριος, όχι μόνον ανταποδίδων τούς κόπους σου. άλλα και εύλογών την μέχρι τούδε διακονίαν σου και εμπιστευόμενος πλέον εις σε και την χάριν την αρχιερατικήν, σε καλεί να εξακολουθήσης την διακονίαν σου μετά της αυτής ευλογίας και μετά της αυτής γενικής χαράς και επιδοκιμασίας.

Αντιφώνηση χειροτονουμένου

Μακαριότητα,

Σάς ευχαριστώ ολοψύχως διά την αγάπην Σας, την πολλαπλός και επί σειράν ετών εκδηλουμένην, και κατά την ώραν αυτήν τελεταρχούσαν. Ευχαριστώ επίσης θερμώς την περί Υμάς Ιεράν Σύνοδον, διά την πολλήν εμπιστοσύνην της να με καλέση εις επισκοπικήν διακονίαν. Αισθάνομαι την ανάγκην να ευχαριστήσω ακόμη τους παρισταμένους Σεβασμιωτάτους Αρχιερείς, ιδιαιτέρως τους λειτουργούντας εις το μυστήριον, τους πρεσβυτέρους, τους διακόνους και τον λαόν του Θεού, τους συμπροσευχομένους κατά την παρούσαν μυσταγωγίαν. Ας μου επιτραπή, τέλος, να επεκτείνω κατά τας ιεράς αυτάς στιγμάς της Ευχαριστίας την έκφρασιν της ευγνωμοσύνης μου προς όλους εκείνους, οι όποιοι μέχρι σήμερον με εστήριξαν με την στοργήν των και με καθωδήγησαν με την πείραν των: την οικογένειάν μου, τους κατά καιρούς καθηγητάς μου, και μάλιστα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, τους διαφόρους συνεργάτας μου, και ιδιαίτατα τους νέους ανθρώπους, οι οποίοι, με το πάθος των δι' αλήθειαν μου υπενθυμίζουν συνεχώς το σκληρόν χρέος της γνησιότητας.

Αι φοβεραί στιγμαί της προκειμένης ιερουργίας δεν επιτρέπουν αναλύσεις μακράς. Λιτότατα, λοιπόν, περιορίζομαι να εξηγήσω, ότι συναισθήματα ανεπαρκείας και φόβου με συντρίβουν προ των απαιτήσεων του Λόγου του Θεού: «δει ούν τον επίσκοπον ανεπίληπτον είναι» (Α΄ Τιμ. 3:2), «άρτιον... προς παν έργον αγαθόν εξηρτισμένον» (Β΄ Τιμ. 3:17). Με αίσθημα ιλίγγου, είδα να αναδύονται από τον βυθόν της συνειδήσεως της Εκκλησίας φράσεις όπως, ο Επίσκοπος είναι «τύπος του Πατρός» (Ιγνατίου, Προς Τραλ. ΙΙΙ, Ι), «εις τόπον» και «εις τύπον Θεού» (Ιγνατίου, Προς Μαγνησ. VI, Ι) με αποστολήν «πτερώσαι ψυχήν, αρπάσαι κόσμον και δούναι Θεω» (Γρηγορίου Ναζιανζηνού, Απολογ. κβΟ).

Εζήτησα αυτήν την εβδομάδα καταφύγιον από την εσωτερικήν έντασιν εις την σιωπήν και την λατρευτικήν ζωήν της Εκκλησίας μας, ώστε να προσεγγίσω κάπως το νόημα του επισκοπικού λειτουργήματος. Το αρχικόν δέος μετεμορφώθη εις ρίγος· διότι κατά τας ημέρας, αί οποίαι εμεσολάβησαν από της εκλογής μου, το εορτολόγιον της Εκκλησίας μας προέβαλε τας μνήμας των άγιων, επισκόπων Ιωάννου του Ελεήμονος την Κυριακήν, Ιωάννου του Χρυσοστόμου την Δευτέραν, Γρηγορίου του Παλαμά την Τρίτην, Γρηγορίου Νεοκαισαρείας την Παρασκευήν. Όλοι αυταί αί μορφαί ήλθον διά να αποκαλύψουν κατά τρόπον συγκλονιστικόν ποία είναι αί πραγματικά διαστάσεις ζωής του Επισκόπου:

α) Έζησαν όλοι των με μίαν αγάπην διά τον άνθρωπον και τον Θεόν πέραν οιωνδήποτε συνόρων συμβατικής λογικής. Μέχρι μαρτυρίου ηγωνίζοντο διά την ανακούφισιν των θλιβομένων και των «τεθραυσμένων» (Λουκ. 4:18) της εποχής των, αποκαλύπτοντες ουσιαστικώς την φιλανθρωπίαν του Θεού, η οποία φανερούται εν τη Εκκλησία.

β) Έζησαν με ασκητικήν εγρήγορσιν και κατάνυξιν διά την υπέρβασιν της σκοτεινής αβύσσου του ανθρωπίνου «εγώ».

Έκαμαν ασκητήριον την πόλιν, την καθημερινήν πραγματικότητα, την υπερκόπωσιν και το μαρτύριόν των. Από αυτόν τον αμείλικτον προσωπικόν αγώνα αγνότητος, κατανύξεως και ταπεινώσεως επήγασεν η εκπληκτική των ακτινοβολία.

γ) Έζησαν με βαθείαν αισθησίν καθολικής ευθύνης και αποστολικής συνειδήσεως, με την βεβαιότητα ότι ως «τύποι Χριστού» γίνονται αυτομάτως «παγκόσμιοι άνθρωποι», με την πεποίθησιν ότι πιστότης εις την αποστολικήν παράδοσιν σημαίνει πιστότητα εις το αποστολικόν χρέος, ότι η επίθεσις των χειρών των επισκόπων κατά την χειροτονίαν δεν αποτελεί μόνον εγγύησιν αποστολικής διαδοχής, άλλα και χρέωσιν δια ενεργόν συμμετοχήν εις την πορείαν της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας «έως έσχατου της γης» (Πράξ. 1:8).

δ) Καθωδήγησαν όλοι των και παρηγόρησαν τον λαόν του Θεού με προφητικήν ενόρασιν και τόλμην και αυτό ακριβώς είναι το τέταρτον κοινόν των χαρακτηριστικόν, το όποιον με εδόνησεν. Εθεολόγησαν με οξύτητα πνεύματος και δυναμισμόν, αποκαλύπτοντες αδιακόπως νέας, επικαίρους διά την εποχήν των, πλευράς του «μυστηρίου της πίστεως» (Α΄ Τιμ. 3:9). Κατέθεσαν ρωμαλέαν μαρτυρίαν περί της Αλήθειας εις κρίσιμους διά την Εκκλησίαν στιγμάς και με προφητικήν δύναμιν εγκρέμισαν «παν ύψωμα επαιρόμενον κατά της γνώσεως του Θεού» (Β΄ Κορ. 10:5), παν είδος ατομικών ειδώλων άνεσιν, εξουσίαν, δόξαν, κοσμικάς συμβατικότητα, τα όποια δεν έπαυσαν να αναστηλώνονται εις όλας τας εποχάς και εντός των πλαισίων του εκκλησιαστικού χώρου.

ε) Η όλη επισκοπική των διακονία υπήρξε, τέλος, μία σταυρώσιμος μαρτυρία Αναστάσεως. Από την Θείαν Ευχαριστίαν της λατρευτικής κοινότητος, της οποίας προΐσταντο, την ενεργοποιούσαν το γεγονός της Σταυρώσεως και της Αναστάσεως, ήντλουν δύναμιν και έμπνευσιν διά να βοηθούν τον λαόν του Θεού να ζή το «Πάσχα Κυρίου», να πραγματοποιή δηλαδή συνεχή «έξοδον» από την περιοχήν της αποκαρδιώσεως εις την χώραν της ελπίδος, από την οϊανδήποτε δουλείαν «εις την ελευθερίαν της δόξης των τέκνων του Θεού» (Ρωμ. 8:21)· ένα Πάσχα, μίαν «Διάβασιν», από τον χώρον της υποκρισίας εις την αλήθειαν, από την απομόνωσιν του ατομισμού εις την εν Χριστώ κοινωνίαν.

Αναζητώ, Μακαριώτατε, εις τα βάθη μου κάτι από τα στοιχεία αυτά του αληθούς επισκοπικού ήθους, και δεν βλέπω παρά μόνον

κακέκτυπα η αμυδρούς αντικατοπτρισμούς των εις την επιφάνειαν των πόθων μου. Οι στίχοι της Αποκαλύψεως του Ιωάννου προς τον επίσκοπον Λαοδικείας, προσηρμοσμένοι εις την περίπτωσίν μου, αποκτούν συνταρακτικήν επικαιρότητα: τώρα πλέον οίδας «ότι συ εί ο ταλαίπωρος και ο ελεεινός και πτωχός και τυφλός και γυμνός» (Αποκ. 3:17).

Η ανεπάρκεια και γυμνότης αυτή γίνεται ακόμη σοβαρώτερα, όταν αναλογίζεται κανείς ότι καλείται να διακονήση ως Επίσκοπος εις οργανισμόν όπως η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, εις μίαν εποχήν ριζικών ανακατατάξεων, τεχνοκρατικής θυέλλης, συγκρούσεων κοινωνικών, μεταξύ απιθάνων συμφερόντων και απροσώπων δυναμεων εις περίοδον κατά την οποίαν διακηρύττεται επιμόνως η αξία του ανθρώπου, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ισότητος, διά να καλύπτεται η έντεχνος η άτεχνος καταπάτησίς των. Η επισκοπική ευθύνη γίνεται ακόμη συνθετωτέρα εις την σκέψιν ότι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία καλείται να δώση «λόγον περί της εν αυτή ελπίδος» (Α΄ Πέτρ. 3:15) εντός μιας πολυμόρφου ανθρωπότητος, η οποία εξελίσσεται εις ενιαίαν μεγαλούπολιν με άνω των 2/3 του πληθυσμού της μη Χριστιανούς, αναμένουσαν με τρόπον το λυκαυγές του 21ου, του ηλεκτρονικού, αιώνος.

Αύται ακριβώς αι σκέψεις και τα συναισθήματα με συνέτριψαν, Μακαριώτατε, κατά την απομόνωσιν αυτών των ημερών. Η υπεύθυνος τοποθέτησις ενός επισκόπου μέσα εις έναν παρόμοιο χώρον είναι κάτι μαρτυρικόν και η ανεπάρκεια μου το καθιστά εξαιρετικώς επικίνδυνον. Βεβαίως, τώρα είναι πλέον αργά, διά να τολμήσω οιανδήποτε «φυγήν εις Θαρσίς» (πρβλ. Ιων.1:3), όπως προ ετών. Άλλωστε, η φυγή τελικώς δεν αποτελεί λύσιν, διά αυτού του είδους τους φόβους. Μόνον «ή τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον» (Α΄ Ιω. 4:18). το μυστήριον της τελείας αγάπης του Θεού προς τον κόσμο, ο Όποιος έγινε άνθρωπος, διά να συμμερισθεί την ζωήν μας και συγκαταβαίνει να χρησιμοποιή αναξίους και άμαρτωλούς ανθρώπους, όπως ο σμιλών, διά να εκπροσωπούν την Εκκλησίαν Του, με παρηγορεί. Αύτη η κοινωνία αγάπης, η οποία πραγματοποιείται εις το

μυστικόν σώμα του Χριστού, «ό έστιν η εκκλησία» (Κολ. 1:24) με μυριάδας μυριάδων προσώπων όλων των εποχών, προαπελθόντων και ζώντων, οσίων, μαρτύρων, ομολογητών, αυτή η συνεχής παρουσία αγάπης και δεήσεως χιλιάδων προσφιλών αδελφών εν Κυρίω μού δίδει το θάρρος διά το τρομερόν σημερινόν βήμα. Εις αυτήν την «τελείαν», την εν πόνω αγάπην του Χριστού, την εντός της Εκκλησίας βιουμένην, παραδίδομαι.

«Ιδού έστηκα επί την θύραν και κρούω...», συνεχίζει το κείμενον της Αποκαλύψεως προς τον επίσκοπον Λαοδικείας, μετά την φοβεράν αποκάλυψιν της γυμνότητός του και την κλήσιν προς μετάνοιαν. «Εάν τις ακούση της φωνής μου και άνοιξη την θύραν, και εισελεύσομαι προς αυτόν και δειπήσω μετ' αυτού και αυτός μετ' εμού» (Αποκ. 3:20). Απ' ό,τι βλέπω μέχρι τώρα, μόνον μία εγρήγορσις μετάνοιας, εν ταπεινώσει και πίστει εις την ευσπλαγχνίαν του Θεού, προσφέρει δυνατότητα υπερβάσεως του φόβου και ανοίγει θύραν διά την πραγματοποίησιν του Μυστικού Δείπνου μετά του Ηγαπημένου και την βίωσιν μιας Πασχαλίου αποστολής.

Σας ικετεύω λοιπόν, Μακαριώτατε, και Υμάς, σεβάσμιοι Ιεράρχαι, προσφιλείς πατέρες και αδελφοί, όσοι αυτήν την ώραν με κυκλώνετε με την αγάπην σας, δεηθήτε η φλόγα, η οποία θα ανάψη εντός μου, κατά την προκειμένην μυσταγωγίαν με την δύναμιν του Παναγίου Πνεύματος από το πύρ της Πεντηκοστής, να και η με ταπείνωσιν ενώπιον της εικόνας του Εσταυρωμένου και των Αγίων, εις μίαν συνεχή Λειτουργίαν πίστεως και αγάπης, ώστε να μεταφέρη, όπου εναποτεθή, κάτι από την θέρμην, την παρηγοριάν και την ελπίδα της Αναστάσεως και της Πεντηκοστής.